

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Názory občanů na cizince žijící v ČR

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v12-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>5. 3. – 12. 3. 2012</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1053</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.45, OV.184</i>
Zveřejněno dne:	<i>29. května 2012</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

V březnu 2012 byly do výzkumu *Naše společnost* zařazeny otázky mapující názory a postoje české veřejnosti k cizincům žijícím v České republice. V rámci tohoto bloku bylo zjišťováno, zda občané jiných národností, kteří se do země v nedávné době přistěhovali, představují podle českých občanů problém, a to jak celorepublikově, tak v místě bydliště. Další otázka se zaměřila na konkrétnější nahlížení na cizince, a to v intencích, jak se o této problematice mluví ve veřejném diskurzu - v diskusích, médiích. Týká se to obohacování kultury, nárůstu nezaměstnanosti či kriminality, ale i řešení stárnutí populace a přispívání k rozvoji hospodářství.

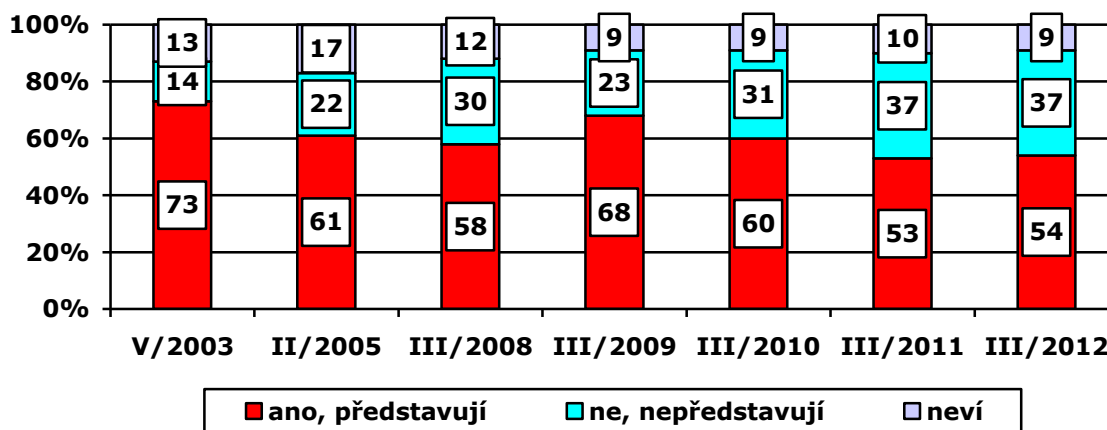
Mezi obyvateli České republiky převažuje názor, že občané jiných národností, kteří se sem v posledních letech přistěhovali, představují v měřítku celé republiky problém; k tomu se přiklání zhruba polovina (54 %) dotázaných. Zajímavé je proto srovnání s otázkou, zda cizinci představují problém i v místě bydliště respondentů, kde naopak převažuje odpověď, že problém nepředstavují (54 %).

Charakter uvedeného mínění, a to jak převažující negativnější náhled v případě celorepublikového hodnocení, tak pozitivnější v případě hodnocení místa bydliště, je poměrně setrvalý a toto rozložení odpovědí je patrné od začátku šetření. V případě celé republiky se vnímání situace od posledního měření nezměnilo, čímž se potvrdil trend

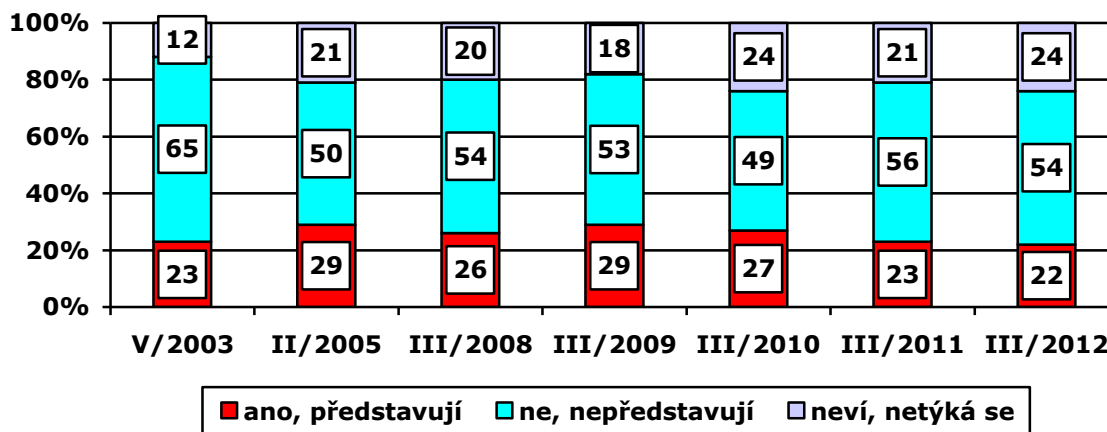

poměrně zásadní proměny, když mínění o problematičnosti cizinců oslabilo od roku 2009 o 14 procentních bodů. Tato úroveň mínění o problematičnosti cizinců v posledních dvou šetření je tak nejnižší od začátku měření v roce 2003. Podobný trend oslabení mínění o problematičnosti cizinců, i když ne tak silný, lze pozorovat i v případě hodnocení situace v místě bydliště. Od minulého šetření nenastala zásadnější změna, nicméně od roku 2009 došlo k poklesu o 7 procentních bodů, tedy na v zásadě stejnou úroveň jako v roce 2003 na začátku měření.

Graf 1. Představují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém? – hodnocení celé ČR¹

Graf 2. Představují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém? – hodnocení místa bydliště²

¹ Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“ Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují.

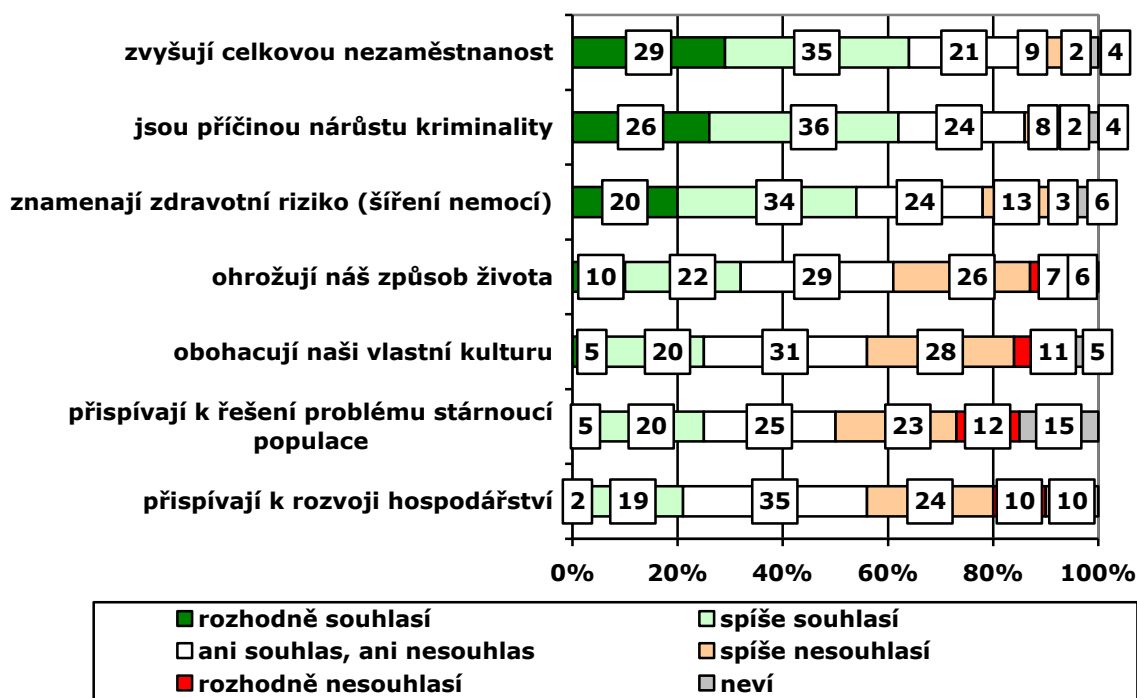
² Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“ Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují.

Co se týče rozdílů v názorech z hlediska sociodemografických charakteristik, v případě hodnocení celé České republiky lidé s vysokoškolským vzděláním, dobrou životní úrovní a ti, kteří mají přátelé nebo známé mezi cizinci žijícími dlouhodobě v České republice, o něco častěji deklarují, že cizinci problém nepředstavují.

V případě místa bydliště lidé s vysokoškolským vzděláním o něco častěji uvádí, že cizinci problém nepředstavují, lidé s nižším vzděláním zase častěji zmiňují, že cizinci v daném místě nežijí. Ti, kteří mají přátelé nebo známé mezi cizinci žijícími dlouhodobě v České republice, rovněž častěji uvádí, že cizinci problém nepředstavují, občané, kteří takové přátelé nemají, sice o něco častěji uvádí, že cizinci problém představují, také však ve větší míře deklarují, že v místě jejich bydliště cizinci nebydlí. Jako problém vnímají přistěhovalce lidé z větších měst (obyvatelé menších sídel častěji uvádí, že u nich cizinci nežijí) a občané v severních regionech jako jsou Ústecký a Liberecký kraj.

Podobně, jako převažovalo problematické, negativní vidění přistěhovalců jiných národností při hodnocení České republiky jako celku, i z odpovědí u jednotlivých výroků lze usuzovat spíše na převažující negativní náhled obyvatel na cizince dlouhodobě zde žijící.

Baterie otázek byla složena z argumentů, které běžně zaznívají ve veřejné diskusi ohledně cizinců stěhujících se do České republiky a respondenti měli projevit souhlas, nesouhlas, či neutrální postoj u různě formulovaných výroků. Převažující souhlas je patrný u třech výroků s negativním obsahem, kde je zároveň viditelná velmi malá míra nesouhlasu. Jedná se o zvyšování celkové nezaměstnanosti (64 % souhlasných odpovědí), nárůst kriminality (62 %) a zdravotní riziko (54 %). Poměrně rezervovaný postoj k cizincům je viditelný i u příznivě formulovaných výroků, tedy v případech vnímání cizinců jako příspěvku k rozvoji hospodářství, řešení problému stárnutí populace nebo obohacování zdejší kultury, kde je zase viditelnější podíl nesouhlasných a neutrálních odpovědí a menší podíl souhlasných (přibližně čtvrtinový). S tím, že by cizinci dlouhodobě zde žijící ohrožovali „náš způsob života“ souhlasí přibližně třetina populace, další třetina s tím nesouhlasí a podobný podíl zastává nevyhraněný názor. Cizinci jsou tedy vnímání spíše jako hrozba ekonomická, bezpečnostní, případně zdravotní, ne však již tolik jako hrozba kulturní v nejširším slova smyslu.

Graf 3. Názory ohledně cizinců pobývajících dlouhodobě v České republice³

Ve srovnání s minulým šetřením nedošlo u zkoumaných postojů k cizincům k zásadním změnám. Menší posun nastal v případě hodnocení zdravotního rizika, kde toto vnímání cizinců opět oslabilo, ovšem tentokrát velmi mírně oproti předešlému poměrně výraznému poklesu. V případě mínění o cizincích jako příčině nárůstu kriminality je oslabení tohoto mínění způsobeno spíše změnou formulace daného výroku, který je v aktuálním znění více vyhocen a proto je podíl souhlasných odpovědí menší, než že by se jednalo o výraznější změnu v postojích občanů České republiky.

Tabulka 1. Názory ohledně cizinců pobývajících dlouhodobě v České republice – časové srovnání (v %)

	III/2009 S/SN/N	III/2011 S/SN/N	III/2012 S/SN/N
Zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11	64/21/11
Jsou příčinou nárůstu kriminality*	74/17/6	70/20/7	62/24/10
Znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16	54/24/16
Ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29	32/29/33
Obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37	25/31/39
Přispívají k řešení problému stárnoucí populace	25/23/34	22/29/36	25/25/35
Přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36	21/35/34

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi „nevím“. S = součet souhlasných odpovědí, N = součet nesouhlasných odpovědí, SN = ani souhlas, ani nesouhlas.

*V letech 2009 a 2011 bylo znění položky *podílejí se na nárůstu kriminality*.

³ Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývajících dlouhodobě v České republice... a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) jsou příčinou nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

Rozdíly v souhlasu s jednotlivými výroky z hlediska sociodemografických charakteristik se projevují především podle životní úrovně respondentů a částečně podle vzdělání. Obecně lze říci, že lidé s dobrou životní úrovní mají na cizince vstřícnější názor. Naopak občané deklarující špatnou životní úroveň jsou ve větší míře naladěni negativně, tedy častěji souhlasí s argumenty, že cizinci zvyšují celkovou míru nezaměstnanosti, jsou příčinou nárůstu kriminality, jsou zdravotním rizikem a jsou ohrožením našeho způsobu života, a zase ve větší míře nesouhlasí, že by přistěhovalci obohacovali zdejší kulturu nebo přispívali k rozvoji hospodářství. Z hlediska vzdělání, lidé vysokoškolsky vzdělaní častěji souhlasí, že cizinci obohacují naši kulturu či přispívají k rozvoji hospodářství. Negativní náhled na cizince mírní osobní zkušenost s nimi. Lidé, kteří uvádějí, že mezi cizinci zde žijícími mají přátele či známé, zastávají k přistěhovalcům příznivější postoj. Vyjadřují o něco vyšší míru souhlasu s tím, že obohacují kulturu nebo přispívají k rozvoji hospodářství. Naopak občané, kteří mezi cizinci dlouhodobě zde žijícími přátele nebo známé nemají, ve větší míře souhlasí, že přistěhovalci zvyšují celkovou nezaměstnanost, jsou bezpečnostním či zdravotním rizikem, nebo ohrožují zdejší způsob života.